

Opschalen met Platformen

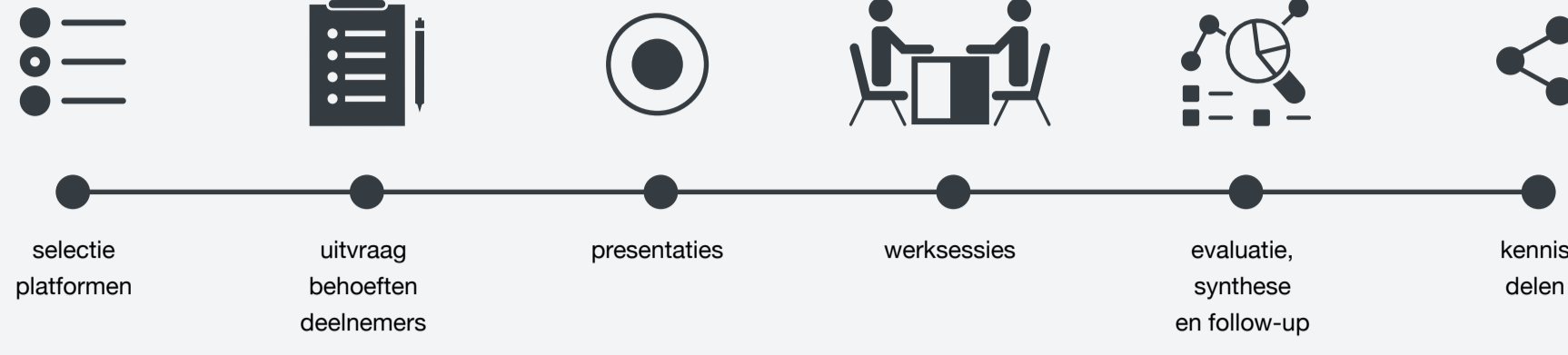
Kansen verkennen om energie-innovaties op te schalen

5 september 2019

Op 5 september organiseerde Uptempo! de werksessie 'Opschalen met Platformen'. In deze interactieve bijeenkomst werd met platformen, netwerken en incubators verkend welke kansen er zijn om aanbieders van technologische oplossingen nog beter te bedienen. Innovatieve technische oplossingen zijn van groot belang om de transitie naar aardgasvrij mogelijk te maken. Echter hoe bereiken deze innovaties ook snel de markt?

De praktijk laat helder zien dat dit niet vanzelf gaat. Wat is er nodig om op te schalen en te professionaliseren? Hoe ziet dat proces er nu uit? Wat bieden organisaties aanbieders aan ter ondersteuning? Hoe ziet ieder platform zijn eigen rol en waarvoor worden middelen ingezet? Wat kunnen we leren van de startup bootcamps en incubator programma's? Welke aanvullende diensten kunnen bestaande partijen nog meer bieden?

Opzet en proces event

De platformen

Rockstart

Rockstart richt zich op start-up acceleration. Na scoutingsronde worden 10 meest kansrijk geachte startups geselecteerd voor het programma. In een half jaar worden startups intensief klaargestoomd voor succesvolle opschaling. Met ondersteuning van mentoren (experts uit allerlei sectoren) en regelmatige kritische feedback uit de markt (fail early, try harder). Criteria voor selectie zijn: is het een goed team, heeft het een goed businessmodel en is het concept schaalbaar? Het succes van de individuele startup staat centraal. Dat is een heel andere aanpak dan bij het model van subsidies.

Stroomversnelling

Stroomversnelling is een non-profit organisatie op basis van een ledenstructuur die innoveert op het gebied van woningen en wijken. Leden zijn gemeenten, corporaties, bouwers en toeleveranciers. Ambitie is dat iedere woningeigenaar in Nederland kan kiezen voor een mooie, comfortabele, betaalbare én duurzame woning. Thema's zijn industrialisatie, prestatiebesturing, wijkenergiesystemen, monitoring, knooppuntenkaart, meekoppellansen en financiering.

Platform31

Platform31 is een kennis- en netwerkorganisatie met een onafhankelijke positie tussen overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen. Platform31 verbindt onderzoek, beleid en praktijk met elkaar, nationaal én internationaal. Platform31 heeft ruim 300 partners: ministeries, provincies, steden, corporaties en marktpartijen. Partijen bij elkaar brengen en kennis ontwikkelen en -delen staan voorop.

Exentr

Eneco, BOM, TU/e, Enpuls en Brainport Development hebben hun krachten gebundeld in het innovatieplatform Exentr. De primaire focus van Exentr is het effectief versnellen van de energietransitie bij mobiliteit en gebouwde omgeving. Dit door innovatieprojecten met een potentieel grote maatschappelijke- en economische impact te versnellen door het scouten en screenen van start- en scale ups, MKB en corporaties die innovaties op de markt willen introduceren. Er wordt een vroege testomgeving geboden.

Green Village Delft

Green Village is een proeftuin voor duurzame innovaties op de campus van de TU Delft. Het is een openluchtlaboratorium voor experimenten met nieuwe technologieën voor de woon- en leefomgeving. Hier bouwen, onderzoeken, testen en demonstreren onderzoekers en ondernemers hun experimentele duurzame innovaties. Green Village biedt ook faciliteiten en huisvesting aan veelbelovende startups en werkt nauw samen met incubator Yes!Delft.

Duurzaam Gebouwd

Duurzaam Gebouwd is een landelijk kennisplatform op commerciële basis voor beslissers binnen de bouw- en vastgoedsector op het gebied van duurzaamheid. Duurzaam Gebouwd biedt beslissers uit de bouw de mogelijkheid om toe te treden tot het integrale netwerk, bestaande uit meer dan 300 beslissers uit de complete bouwketen. Het platform biedt mogelijkheden om duurzame initiatieven, projecten, producten of diensten te introduceren en profileren. DG is bij uitstek een mediapartner.

NVDE

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) is de organisatie van ondernemers in duurzame energie in Nederland. Er zijn meer dan 1.500 bedrijven aangesloten. De organisatie omvat de volledige keten: duurzame energieproducenten, netbeheerders, leveranciers van stroom, warmte en gas en bedrijven die duurzame toepassingen en diensten aanbieden zoals energieopslag, elektrisch vervoer en warmtepompen. NVDE biedt ondersteuning aan een netwerk van koploperbedrijven in de energietransitie.

Innovation Quarter

InnovationQuarter (IQ) is de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Zuid-Holland met als kernopdracht het duurzaam versterken van de economische structuur en het ontsluiten van het innovatieve vermogen van de regio. IQ zorgt voor het financieren van vernieuwende- en snelgroeiende bedrijven, en het organiseren van samenwerking tussen innovatieve ondernemers, kennisinstellingen en de overheid. IQ scout mogelijk interessante bedrijven en beweegt zich actief in de markt.

Bouwgroep Dijkstra Draisma

Bouwgroep Dijkstra Draisma (BDD) is een familiebedrijf met de ambitie om de bouw te vernieuwen en te verduurzamen. BDD biedt producten en diensten aan en is verantwoordelijk voor het gehele proces: Total Cost of Ownership. BDD innoveert met industriële bouwprocessen, circulair bouwen en eigen ontwikkeling zoals de "Droogstapelbouwwooning". Zo bieden ze een kleinschalig testbed voor innovaties. BDD werkt samen met Green Village.

Observaties uit de werksessies

Markt

- Meer kennis van de markt en klant is nodig. Wie? Wat is de vraag? Is er een latente vraag?
- De tenders bij corporaties zijn killing voor startups. Corporaties willen proven technology. Voor de korte termijn inzetten op koplopers bij corporaties; voor de lange termijn op zoek naar nieuw inkoopbeleid.
- Corporaties moeten innovaties niet per project uitvragen, maar zorgdragen voor een constante werkstroom bij de geselecteerde bouwers en installateurs, zodat efficiëntie-voordelen ook echt kunnen worden bereikt, b.v. via fabrieksmatige productie.
- De Rockstart-begeleidingsaanpak met mentoren is te overwegen voor projecten waaraan subsidie wordt verstrekt. Waarom geen pressure cooker-achtige aanpak waarin het consortium wordt voorbereid op de periode ná het project?

Financiering

- Niet alleen de startups financieel ondersteunen, maar ook de omringende faciliteiten zoals het gezamenlijk leren.
- Innovaties zijn lang niet altijd gebaat bij vraagbundeling, maar zoeken PoC middels pilots, demo's op kleine schaal, demo's op grotere schaal en opschaling. Dat is lastig in te brengen in een volume-aanbesteding.
- Na de pilot is de prijsdaling er nog niet. Wie investeert in de onrendabele top in de eerste opschaling?
- Rol voor ontwikkelingsfondsen, maar die moeten zich dan niet als bank gedragen en zich openstellen voor projectfinanciering bij meer gevestigde partijen.
- Een startup moet al vanaf de start nadenken over alle aspecten van opschaling, waaronder businessmodel, financiering, commercialisering, inkoop en distributiekanaal. En vervolgens over de financiering van opschaling, als hij nog druk is met de technische issues.

Expertise

- Duidelijkheid nodig over wat er al wél helder is en waar die kennis valt te halen. Welke keuzes rond warmtebronnen, warmtetransitie, verwachte timing van ontwikkelingen en hoe daar op in te spelen. Bij wie kun je advies inwinnen en aan welke ondersteunende middelen wordt gewerkt?
- Veel meer afstemming en overleg tussen ondersteunende platforms organiseren. Een bijeenkomst als deze zou ieder halfjaar moeten plaatsvinden zodat men elkaar actueel kan informeren en vinden over voorgenomen acties.
- Langjarige samenwerking op voldoende schaal tussen aanbieders en woningcorporaties.
- Woningcorporaties moeten aangeven wat ze willen. Het 'hoe' moeten ze aan bedrijven overlaten.
- Bouwers en installateurs moeten leren anders te gaan werken: adviesloket, opleiding.

Regie

- Waar moet je zijn voor welke kennis, waar vind je ook informatie over beperkingen en wat niet kan?
- De specifieke context van een bepaald project kan bepalen of het wel of niet geschikt is om gebruik te maken van bepaalde innovaties. En andersom moet per innovatie inzichtelijk zijn onder welke voorwaarden die succesvol kan worden ingepast. Dit vereist veel overleg tussen de juiste stakeholders op de juiste momenten.
- Platformen ondersteunen community building zodat samen leren versneld wordt.
- Behoeft aan meer consistentie in beleid. Investerings vergen lange termijn zekerheid. Obstakels moeten politiek aangekaart om echt aangepakt te worden.
- Kunnen we een visueel overzicht maken van alle platformen die de energietransitie ondersteunen? Op welke aspecten, in welke fase van het proces en voor welke doelgroep? Dan kunnen ook platforms die vandaag niet konden deelnemen daarop aanhaken.

Quotes

"Fijn dat jullie partijen bij elkaar willen brengen. ik hoop dat dat vervolg krijgt, dus wel goed initiatief. Goed om inzichten van verschillende partijen bij elkaar te brengen."

"Renovaties moeten binnen 10 dagen kunnen gedaan worden, met bewoners in huis."

"Er mist een stap in de keten. Na initiële productontwikkeling is nog ondersteuning nodig om te kunnen opschalen."

"Nieuw om allerlei platformen bij elkaar te brengen. Ik zou zeker dat opnemen voor Uptempo! 2020."

"Wie is met energietransitie bezig? Kunnen we een ecosysteem ontwikkelen?"

"Belangrijkste conclusie: er is heel veel gaande. We moeten goed met elkaar verbinden om te kunnen versnellen."

"Na kleinschalige pilot is er behoefte om te testen in de praktijk. Hoe organiseren we dat?"

"Renovaties moeten binnen 10 dagen kunnen gedaan worden, met bewoners in huis."

"Ik ben wel blij dat jullie deze rol pakken. Er zijn veel initiatieven, en het is goed om te kijken waar we krachten kunnen bundelen."

"Ik zie mogelijkheden naar gemeentes en woningcorporaties."

"Er zou ook geld moeten zijn om aanbieders te laten leren."

Conclusies vanuit Uptempo!

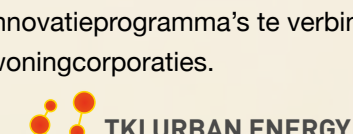
- Dit event werd positief gewaardeerd, met tal van tips om een volgende keer scherper te zijn.
- Belangrijk om dat Uptempo deze rol neemt.
- Wat kunnen we van startup accelerators leren om ook de succeskans van gesubsidieerde projecten te vergroten?
- Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen versnellen en opschalen. Versnellen is niet hetzelfde als opschalen en vraagt andere activiteiten en expertise.
- Voor het versnellen van innovaties zijn verschillende goede aanpakken ontwikkeld zoals de labs en proeftuinen. De innovaties overstijgen de regio en ook de lessen van 'systeemfouten' zijn breder inzetbaar.
- De platformen aan de vraagkant richten zich op het begeleiden van de gemeenten, corporaties, bouw- en installatiesector. Wat ontbreekt is het gericht ophalen en toepassen van

kennis en innovaties aan de versnellerskant, het aanpakken van 'systeemfouten', reflectie op de eigen plek in het ecosysteem en opbouw van strategische samenwerking.

- Veel platformen hanteren een businessmodel dat gebaseerd is op ledeninkomsten en wordt gestuurd door ledenbelang. Vraagstukken die hier buiten vallen of partijen die hier niet in participeren, spelen geen rol. Deze belangrijke, maar ongeorganiseerde spelers en vraagstukken zonder eigenaar hebben nu geen logische rol in het ecosysteem.
- Tussen het versnellen van innovaties en het opschalen van de vraag mist een schakel. De activiteiten die hierin plaats moeten vinden, vragen om een onafhankelijke partij met een onafhankelijke financiering, met een mandaat dat alleen de energietransitie zelf is. Een ambitieuze matchmaker die actief heen en weer gaat tussen de partijen op de verschillende niveaus van praktijk, de vinger op de zere plek legt en de bestaande systemen meeneemt in de transitie.

Over Uptempo!

De bijeenkomst werd georganiseerd in het programma Uptempo van TKI Urban Energy en TKI CLICKNL (topsector Creatieve Industrie). Het doel van Uptempo is versnelling realiseren in de energietransitie in de gebouwde omgeving door ontwikkelde oplossingen in de Urban Energy innovatieprogramma's te verbinden aan vragende partijen zoals woningcorporaties.

Meer informatie:

- <https://www.topsectorenergie.nl/nieuws/uptempo-verkent-kansen-om-energie-innovaties-op-te-schalen-met-platformen>
- https://www.youtube.com/watch?time_continue=23&v=qpsH9Gg4H2g